

בס"ד. שיחת ש"פ בחוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשי"א.

בלתי מוגה

א. התחלת פרשת השבוע — פ' בחוקותי — היא בענין הברכות. וכיון שהתחלה של כל דבר היא עיקרו של הדבר כולו (שלכן יש להסתכל תמיד על התחלת הדבר), נמצא, שעיקרה של הפרשה הו"ע הברכות.

ויומתק יותר ע"פ המבואר בלקו"ת¹ שגם הענינים שבהמשך הפרשה שלכאורה הם היפך הברכות, הרי, "לפי האמת אינם רק ברכות" — כמו התחלת הפרשה שהיא העיקר.

ומקדים בכתוב התנאי לקבלת הברכות — "אם בחוקותי תלכו"², ומפרש רש"י "שתהיו עמלים בתורה",

— ויש לומר, שמש"נ בכתוב "אם בחוקותי תלכו", ה"ז גופא נתינתכח לקיום הדבר —

ועי"ז זוכים לכל הברכות האמורות בפרשה, "ונתתי גשמיכם בעתם וגו"³, ועד למש"נ בסיום הענין⁴ "והתהלכתי בתוכם וגו' ואולך אתכם קוממיות".

* * *

ב. מאמר ד"ה והתהלכתי בתוכם וגו'.

* * *

ג. דובר לעיל (בהמאמר⁵) שלעתידי לבוא (בתחיית המתים) תהי' המשכת העצמות, שאין לו שייכות כלל לעולמות, וביחס אליו הכל בשוה, ובמילא לא יהי' צורך בעבודה דזיכוך המקבל, אבל כל זמן שהמשכה היא מדרגת האלקות שיש לה ערך ושייכות לעולמות, ה"ה לפי-ערך זיכוך המקבל, ובמילא יש צורך בעבודה דזיכוך המקבל.

ובהמשך לזה — ישנו סיפור אודות החסיד ר' מרדכי מהאָראַדאָק (כדלקמן ס"ה).

(1) פרשתנו מח, סע"א ואילך.

(2) ריש פרשתנו.

(3) כו, ד.

(4) שם, יב"ג.

(5) פ"ג ואילך (לעיל ע' 112 ואילך).

— החסיד' ר' מרדכי מהאַרְאָדָאָק נולד לאחר כו"כ שנים שהוריו לא זכו לפרי בטן, עד שאביו קיבל ברכה מר' מרדכי הצדיק — מהצדיקים הנסתרים — שיולד לו בן זכר, וצוה עליו לקראו בשם מרדכי, על שמו, עם היותו בחיים חיותו בעלמא דין. ר' מרדכי הנ"ל הי' מנכבדי החסידים של אדמו"ר האמצעי, ואדמו"ר האמצעי מינהו להיות משפיע בעיר האַרְאָדָאָק.

ד. מאמר המוסגר:

מפתגמיו של ר' מרדכי הצדיק — שעל שמו נקרא ר' מרדכי מהאַרְאָדָאָק — בשם הבעש"ט: נשמה ממתינה למעלה אלפי שנים לירד למטה ולהתלבש בגוף, כדי לעשות ליהודי טובה בגשמיות ובפרט ברוחניות. נשמה מתייגעת ("מאַטערט זיך אָפּ") בגוף במשך שבעים-שמונים שנה כדי לעשות ליהודי טובה בגשמיות ובפרט ברוחניות.⁶

— נכנס אלי אברך ומתאונן שיש לו נפילת-רוח מזה שאינו רואה מפועל משהו ("ער זעט ניט וואָס ער טוט אויף"), באמרו, שאעשה לו חשבון מפורט מה כבר פעל ביום זה וביום זה כו'.

והרי הדברים קל-וחומר: אם נשמה יורדת לעולם בשביל לעשות טובה ליהודי בגשמיות או ברוחניות, אפילו טובה אחת ליהודי אחד בלבד — הוא, שנמצא במקום שיש בו כו"כ יהודים, על אחת כמה וכמה! ולא עוד אלא שאפילו אם נמצא במקום שאין בו יהודים, הרי, כאשר גוי רואה את הנהגתו (בנוגע לשמירת שבת, הנחת תפילין וכיו"ב, שאינו מתפעל משום דבר כו'), ה"ז פועל עליו שבגלל זה ימנע פעם מלעשות היפך הטוב ליהודי!

ה. ונחזור לעניננו — הסיפור אודות ר' מרדכי מהאַרְאָדָאָק:

פעם אחת בא להאַרְאָדָאָק הרה"צ ר' מרדכי מטשערנאָביל.

ר' מרדכי מהאַרְאָדָאָק, בתור חסיד של אדמו"ר האמצעי, לא התפעל ממנו, אבל, להיותו חב"דניק... לא רצה להחמיץ ("דורכלאַזן גלאַט") את ההזדמנות לידע מי הוא זה שאומרים עליו שהוא צדיק, גופו טהור, וקדוש מרחם אמו, ומה גם שהוא מחותנו של אדמו"ר האמצעי; ולאחרי שהתיישב בדעתו, הלך אליו.

6) ראה סה"ש תרצ"ו ע' 123. תרח"ץ ע' (נעתק ב"היום יום" ה אייר).

268. 8) ראה גם תו"מ — רשימת היומן ע'

7) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' רצה. ססב.

כשנכנס ר' מרדכי מהאָראָדאָק אצל הרה"צ ר' מרדכי מטשערנאָביל, דיבר הרה"צ אודות מעלת הצדיקים, ואמר שלצדיקים אין צורך בעבודה. כששמע זאת ר' מרדכי מהאָראָדאָק, הפטיר ואמר: גם לצדיקים יש צורך בעבודה. עבודה, צריכים כולם.

וכראותו שהרה"צ מטשערנאָביל מקפיד על דבריו — הוסיף ר' מרדכי מהאָראָדאָק ואמר: כתיב⁹ "אשר ברא אלקים לעשות", "לתקן"¹⁰, היינו, שאפילו אלקות המתלבש בעולמות ("ברא אלקים") צריך עבודה (תיקון). וכששמע זאת הרה"צ מטשערנאָביל — שאפילו אלקות צריך עבודה — נחה דעתו.

ו. ובנוגע אלינו:

אע"פ שלעתיד לבוא (כשתהי' המשכת העצמות) לא יהי' צורך בענין העבודה, ועומדים כבר בסמיכות ממש להגאולה ומדברים אודות המעמד ומצב שיהי' בהגאולה,

— במכ"ש וק"ו מנבואת ירמיה, שאף שעיקר נבואתו היתה בנוגע להחורבן, מ"מ, ניבא כבר אודות שיבת עשרת השבטים, "הלוך וקראת גו' שובה משובה ישראל גו'"¹¹, שזוהי ההתחלה דקיבוץ גלויות — מ"מ, עתה יש צורך עדיין בענין העבודה, להסיר את כל ההעלמות וההסתרים¹².

ומהענינים העיקריים בזה — העבודה דהסרת ההעלם וההסתור שבענין הישות, ע"י ענין הביטול.

ז. ובענין זה — עד כמה נוגע ומוכרח ענין הביטול ושלילת הישות — יש לימוד והוראה מההפטרה דפרשת השבוע:

עוד לפני שנאמר "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והי' ה' מבטחו"¹³ — מקדים הכתוב "ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרועו ומן ה' יסור לבו"¹⁴.

ובהקדם המבואר בדרושי חסידות¹⁵ בנוגע לד' השמות שבהם נקרא מין המדבר — אדם, איש, גבר, אנוש — שנחלקים לב' סוגים: אדם

(9) בראשית ב, ג. (12) כמשנ"ת בסיום המאמר (לעיל ע' 115).

(9) בראשית ב, ג.

(10) ראה ב"ר פי"א, ו ובפרש"י.

(11) ירמיה ג, יב (ובפרש"י). סנהדרין קי,

(12) וראה מגילה יד, ב: "החזירן", מקצתם

(13) ירמיה ירמיה וסנהדרין שם.

(14) שם, ה.

(15) סה"מ ה'ש"ת ע' 96.

ואיש — הם שמות עצמיים שמתארים את מהות האדם אם הוא בעל מוחין או בעל מדות; אדם הוא תואר המוחין, וקאי על נה"א שעיקרו שכל, ואיש הוא תואר המדות, וקאי על נה"ב שעיקרו מדות (וגם השכל שלו אינו אלא בשביל המדות). וגבר ואנוש — הם שמות התואר שמתארים את מהותי השמות דאדם ואיש ומודדים את כמות איכותם, אם הם באופן של תוקף והתגברות או באופן של חלישות; גבר מורה על התגברות ותוקף השכל והמדות, ואנוש מורה על חלישות השכל והמדות.

ועפ"ז יש לבאר תוכן הפסוק "ארור הגבר אשר יבטח באדם" — שנדמה לו שהתוקף שלו ("הגבר") הוא מצד השכל שלו, נפשו האלקית, שעיקרה שכל ("אדם"), ולאח"ז "ושם בשר זרועו", שנדמה לו שהתוקף שלו ("זרועו", "חזקו"16) הוא מצד ה"בשר", שיש לו גוף מבורר ומזוכך ("אין איידעלער גוף"),

כלומר: ההתחלה היא באופן ד"יבטח באדם", שחושב שיש לו נשמה גבוהה¹⁷, וכך הולך מדחי אל דחי עד שנדמה לו שגם גופו נתברר ונזדכך, ובמילא אינו זקוק לענין של עבודה,

ועד שמגיע למעמד ומצב ש"מן ה' יסור לבו" — שגם בנוגע לעניניו הגשמיים נדמה לו ש"כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"¹⁸.

והעצה לזה — שגם בהיותו בדרגא נעלית, נשמה גבוהה, וגוף מבורר ומזוכך, לא יבטח בעצמו, אלא בהקב"ה ("ברוך הגבר אשר יבטח בה"), ויבקש מהקב"ה שיעזור לו בעבודתו.

ובלשון הכתוב בסיום וחותם ההפטרה¹⁹: "רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה גוי", היינו²⁰, שכאשר הנשמה יורדת למטה להתלבש בגוף, ובפרט כשנמצא בגלות בין גוים — צועקת הנשמה להקב"ה "הושיעני"²¹...

* * *

ח. [במהלך ההתוועדות דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות א' הנוכחים שהי' בשירות צבאי, ואמר:]

בכחו של הרבי לעשות אפילו מ"בול-עץ" ("א בולאך") — חסיד.

20) כ"ק אדמו"ר שליט"א בכה הרבה בדברו ענין זה (המור"2).
21) חסר המשך וסיום הענין (המור"2).

16) מצו"צ עה"פ.
17) חסר קצת (המור"2).
18) עקב ח, יז.
19) ירמי' יז, יד.

חסיד — הוא זה שמקיים את רצונו של הרבי. ובמילא, זה שמקיים את רצונו של הרבי, הרי, מבלי הבט על מראהו ולבושו החיצוני, חסיד הוא.

יכול הוא לטעון שכיון שמראהו החיצוני הוא כך וכך, ונמצא בין גוים וכו', איך יכול להקרא בשם חסיד?! אבל, האמת היא, כאמור, שעיי"ז שמקיים את רצונו של הרבי, עושה אותו הרבי לחסיד גם בהיותו במראהו ולבושו החיצוני, ובמילא, ה"ז כמו שהרבי עצמו, בלבוש מלכות שלו, מתלבש בבגדים פשוטים²².

ובנוגע לקיום רצונו של הרבי — ישנו המכתב הידוע של הרבי לחיילים היהודים²³, שבו מבאר, שכל המאורעות שבמשך חיי האדם, כמו (בנדוד"ד) ההליכה לצבא, נקבעו ע"פ ההשגחה העליונה לצורך כוונה ותכלית הקשורה עם עניני תומ"צ, גם כאשר בחיצוניות נראה שיש סיבה אחרת לכך [ומה גם שהסיבה החיצונית היא זמנית בלבד, ואילו עניני התומ"צ נצחיים הם, ועל ידם נעשית הדביקות של בני"ע עם הקב"ה באופן נצחי], ובמילא, צריך להשתדל לנצל את ההליכה לצבא בשביל עניני תומ"צ²⁴.

וכל זה — נוסף על הוראתו של הרבי (במכתביו²⁵) שכל חייל ישתדל בכל יום בהנחת תפילין, אמירת קאפיטל תהלים, לימוד פסוק חומש עם פירוש רש"י, מאמרים בעניני אמונה שיצאו-לאור בשפת המדינה, וכיו"ב.

וההנהגה ע"פ רצונו של הרבי מוסיפה גם בהבטחון שהקב"ה ישמור עליו גם בהיותו בחזית, ויחזירנו בריא ושלם, ובמילא יכול לילך מתוך שמחה, כפתגם הידוע²⁶ אודות אנשי-צבא שגם בצאתם למלחמה צועדים עם "מאָרש" (שיר-לכת) של נצחון.

עליהם שלא לעשות רע ח"ו ליהודים (כנ"ל ס"ד).

25) ראה אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ו ס"ע קפד ואילך. ח"ז ע' ו. ועוד. וראה גם אג"ק ח"א ס"ע קפד ואילך.

26) ראה סה"ש תש"ה ע' 3. ע' 59. סה"מ תש"י ע' 104. ע' 191.

22) ראה גם לעיל במאמר (ס"ע 112 ואילך).

23) אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"י"ג ס"ע ת ואילך.

24) ברשימה אחרת: כולל ובמיוחד — לעשות טובה ליהודים, ואפילו לאינם-יהודים, שגם הם יראו אופן הנהגתו של יהודי, ויפעל